

MUSEOVIRASTO

Ylikiiminki

Arkeologinen osainventointi

v. 2008

Vesa Laulumaa

Sisälllys

Johdanto	2
Inventoinnin kulku ja tulokset	3
Kohdeluettelo	5
Kohdekuvaukset	
Suoperä, kivikautinen asuinpaikka	6
Itäinen Juminkangas 1, kivikautinen asuinpaikka	9
Itäinen Juminkangas 2, kivikautinen asuinpaikka	13
Mannisenaho, kivirakenteet, rakkakuopat	15
Jolosmaa, työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat	18
Peurakangas, kivirakenteet, rakkakuopat	21
Peurakangas 2, kivirakenteet, rakkakuopat	23
Peurakangas 3, kivirakenteet, rakkakuopat	25
Pitkähoski, työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat	26
Hautala, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	29
Rajala, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	31
Koskenmaa, työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat	34
Kuvaluettelo	36
Karttaliitteet	
Ylikiimingin etelä- ja itäosan kohteet	37
Ylikiimingin länsiosan kohteet	38
Ylikiimingin pohjoisosan kohteet	39
Inventoidut alueet, Ylikiimingin pohjoisosa	40
Inventoidut alueet, Ylikiimingin eteläosa	41

Kansikuva Ylikiiminki, Hirvisuo (DG532:1)

Johdanto

Ylikiimingin arkeologisen inventoinnin rahoitti Museoviraston arkeologian osasto ja sen teki 15. – 26.9.2008 tutkija Vesa Laulumaa Museovirastosta apunaan tutkimusapulainen Janne Heinonen. Inventoinnin budjetti oli 8535 euroa.

Inventointi ei ollut perinteinen perusinventointi, vaan tehtävänä oli kokeiluluonteinen arkeologinen inventointi kunnan koillisilla reuna-alueilla. Inventointi kohdistui ensisijaisesti metsäalueille, jotka eivät todennäköisesti tule sisällymään maankäyttöä ohjaavien varsinaisten detaljikaavojen alueeseen. Alueilta ei tunneta juuri lainkaan kiinteitä muinaisjäänöksiä, eikä niillä ole myöskään tehty juuri minkäänlaisia arkeologisia kenttätutkimuksia. Sen sijaan alueella on jo maa-ainesten ottoalueita, jotka todennäköisesti tulevat lisääntymään. Ennen kaikkea metsänkäsittely muokkaa alueen maaperää voimallisesti.

Työn tavoitteena oli suhteellisen rajallisen alueen tarkan inventoinnin avulla selvittää arkeologiset kohteet ja niiden säilyneisyyden tila. Inventoinnin perusteella on tarkoitus yrittää muodostaa arvio metsäalueiden muinaisjäänösten potentiaalisuudesta ja suojelutilanteesta yleispätevämmiin, mahdollisten jatkotoimien suunnittelua varten. Lähtökohtana tämän tyyppiselle inventoinnille on ajatus Pohjois-Pohjanmaalla edelleen olevasta suuresta, ennestään tuntemattomien arkeologisten kohteiden joukosta, joka nykyisellään jää suojelun tavoittamattomiin.

Ylikiimingin kunta sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla, noin 30 km Oulusta itään. Ylikiimingistä tunnettiin ennen vuoden 2008 inventointia 22 kiinteäksi muinaisjäänökseksi luokiteltua muinaisjäänöstä ja 11 löytöpaikkaa. Kiinteistä muinaisjäänöksistä 16 on kivikautisia asuinpaikkoja, joiden sijainti keskittyy Kiiminkijoen ja sen sivuhaarojen tuntumaan. Lopuista kohteista neljä on muinaisjäänösryhmiksi luokiteltuja ja ne koostuvat esim. jätinkirkoista ja rakkakuopista, jäljelle jäävät kaksi kohdetta ovat rökkiökohteita. Tähän raporttiin on otettu mukaan vain vuoden 2008 inventoinnissa löytyneet 12 uutta kohdetta, joista kolme on kivikautisia asuinpaikkoja, kaksi keittokuoppakohdetta, neljä rakkakuoppakohdetta ja kolme tervahautaa. Kohteiden tarkemmat tiedot löytyvät kohdekuvauksista.

Inventoinnin kulku ja tulokset

Inventointi keskittyi Ylikiimingin koillis- ja pohjoisosiin, mutta vertailun vuoksi käytiin läpi myös alueita muualla kunnan alueella. Inventoinnissa läpikäytyt alueet on merkitty karttaliitteisiin.

Ylikiimingin pohjois- ja koillisosat ovat hyvin soisia. Erityisesti koillisosassa on suuria suoalueita mm. Hirvisuon valtakunnallisestikin merkittävä soiden suojelualue. Suoalueita täplittävät moreeni- tai hiekkaharjanteet, inventoinnissa keskityttiin kyseisten alueiden läpikäymiseen, erityisesti koetettiin löytää alueita, jotka topografialtaan ja maaperältään ovat suotuisimpia kivikautiselle asutukselle. Lisäksi käytiin läpi kyseisten harjanteiden lakialueita tavoitteena löytää rakkakuoppia, jätinkirkkoja ja röykkiöitä.

Em. alueiden lisäksi valittiin vertailuun alueita lähinnä kunnan keski- ja länsiosasta. Tällä vertailulla haluttiin saada selville muuttuvatko inventoitavien alueiden topografia ja maaperä tai jotkin muut ympäristölliset tekijät eri osissa kuntaa ja ovatko nämä muutokset yhteydessä muinaisjäännösten esiintymistiheyteen. Inventointi painottui vastaaville alueille kuin koillis- ja pohjoisosissa. Lisäksi tehtiin inventointia satunnaisesti kunnan itäosassa, lähinnä yrittäen löytää kohteita jokien läheisyydestä.

Inventoinnin tavoitteena oli suhteellisen rajallisen alueen tarkan inventoinnin avulla selvittää arkeologiset kohteet ja niiden säilyneisyyden tila. Ylikiimingin koillis- ja pohjoisosissa, joihin inventointi keskittyi, tulokset jäivät muinaisjäännösten osalta vähäisiksi. Alueelta löytyi yksi kivikautinen asuinpaikka ja yksi tervahauta. Kunnan keskiosan inventoinnin tulokset eivät juuri poikkea edellä mainitusta alueesta, sillä sieltä löytyi vain kolme kohdetta. Kunnan länsiosan inventoinnin tuloksena löytyi kolme kohdetta ja itäosasta myös kolme.

Mitä näistä tuloksista voidaan sitten päätellä? Mikäli ajatellaan itse inventointiympäristöjä, oli niissä havaittavissa eroja. Koillis- ja pohjoisosat kunnasta ovat hyvin soisia, keskiosassa laajat suoalueet ovat vähäisempiä ja siellä on myös muutamia pieniä järviä, länsiosan inventointialuetta hallitsee Kiiminkijoki. Maaperä näillä alueilla vaihteli hiekkapohjaisista mäntykankaista varsin louhikkoisiin ja kivisiin alueisiin.

Ylikiimingin muinaisjäännöksissä on selvä keskittymä Kiiminkijoen tuntumassa. Ennestään on jo selvää, että asutus on keskittynyt jokisuihin, joenvarsiin ja yleensäkin vesistöjen ääreen niin esihistoriallisena kuin historiallisena aikana. Luultavimmin kaikkein tihein, pitkäikäisin ja laajin asutus on löydettävissä juuri näiltä alueilta. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä etteikö muuallakin olisi liikuttu ja asuttu. On myös muistettava, että edellä mainituilla asutuskeskittymien alueilla

maankäyttö on intensiivisistä. Jokivarsien varsilla on yleensä peltoja, joita muokattaessa on tullut esiin löytöjä, samoin maa-aineksen otto on ollut yleisempää asutuksen tuntumassa ja näin johtanut uusien kohteiden löytymiseen.

Ylikiimingin inventoinnin tulokset eivät sinänsä mullista vallitsevaa kuvaa asutuskeskittymistä ja muinaisjäännösten sijainnista. Inventoinnissa löytyi kuitenkin kohteita aika tasaisella tiheydellä koko inventoidulta alueelta, joka viittaa siihen, että potentiaalia muinaisjäännösten löytymiseen on inventointialueen ympäristöön ja sijaintiin katsomatta.

Suurin ongelma metsäalueiden inventoinnissa on havaintojen teon vaikeus. Maanpinnalle näkyvien kohteiden, esim. rökkiöt ja erilaiset kuopat, havaitsemista auttaa mikäli metsä on harvennettua ja hoidettua. Haittana em. kohteiden näkyvyyden kannalta on maanpinnan muokkaus. Pienien rökkiöiden, keittokuoppien yms. havaitseminen maastossa on vaikeampaa mikäli maanpintaa on muokattu äestämällä tai auraamalla. Kivikautisten asuinpaikkojen, jotka eivät yleensä näy maanpinnalle, löytäminen metsäalueilta on vaikeaa. Ylikiimingin inventoinnissa tämä tuli jälleen selvästi esille. Mikäli maanpinta ei ole rikkoutunut riittävästi esim. metsäkoneen tai laikutuksen jäljiltä, ainoa keino asuinpaikan löytämiseen on koekuopitus, mikä on usein aika turhauttavaa. Ylikiimingin inventoinnissa tehtiin sadoittain lapionpistoja tai pieniä koekuoppia, silti niistä ei onnistuttu saamaan yhtään löytöä, vaan kaikki kivikautisiin asuinpaikkoihin liittyvät löydöt tulivat esiin rikkoutuneesta maanpinnasta. Kysymys on tietenkin myös resursseista, mikäli inventointia tekisi 12 hengen ryhmä, kahden hengen sijaan, mahdollisuudet uusien kohteiden löytymiseen kasvaisivat huomattavasti. Kustannussyistä suuren ryhmän palkkaaminen on kuitenkin mahdotonta, joten inventointeja tehdään jatkossakin yhden tai kahden tutkijan voimin.

Kaiken kaikkiaan allekirjoittanut pitää tehtyä inventointia melko onnistuneena ja suuntaa antavana. Löytyneiden kohteiden määrä ei ollut kovin suuri, yhteensä 12, mutta se kuitenkin tarkoittaa, että Ylikiimingin muinaisjäännöskohteiden määrä kasvoi puolella, sillä aiemmin kohteita tunnettiin 22. Lisäksi on pantava merkille, että kohteita löytyi melko tasaisesti eri vertailualueilta. Edellä mainitun perusteella on syytä inventoida jatkossa maankäyttöön liittyen myös alueita, jotka eivät ehkä aiemmin ole vaikuttaneet kovin lupaavilta muinaisjäännösten löytymistä ajatellen, sillä usein on kysymys vain tutkimuksellisesta tyhjiöstä.

Helsingissä 19.1.2009

Vesa Laulumaa

Kohdeluettelo

Nimi	Mj. tunnus	Mj. tyyppi
Suoperä	1000013184	kivikautinen asuinpaikka
Itäinen Juminkangas 1	1000013199	kivikautinen asuinpaikka
Itäinen Juminkangas 2	1000013200	kivikautinen asuinpaikka
Mannisenaho	1000013202	kivirakenteet, rakkakuopat
Jolosmaa	1000013203	työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat
Peurakangas	1000013207	kivirakenteet, rakkakuopat
Peurakangas 2	1000013208	kivirakenteet, rakkakuopat
Peurakangas 3	1000013209	kivirakenteet, rakkakuopat
Pitkäkoski	1000013210	työ- ja valmistuspaikat, keittokuopat
Hautala	1000013211	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Rajala	1000013212	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat
Koskenmaa	1000013213	työ- ja valmistuspaikat, tervahaudat

Suoperä

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
MJtunnus: 1000013184
MJtyyppi: Asuinpaikat
Tyypin tarkenne:
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Kivikautinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila: Suonerä
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0087-0002

Peruskartta: Somerovaara
PKNumero: 3511 11
i: 3458893
p: 7233001
z: 85

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 18 km pohjoiseen
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: KM37711:1-2 (kvartsiytimiä ja –iskoksia)
Kuvat: DG343:1

Kuvaus: Suoperän kivikautinen asuinpaikka sijaitsee Ylikiimingin pohjoisosassa, 1,3 km Oulu – Kuusamo tien (tie nro 20) varrella sijaitsevasta Arkalan kylästä pohjoiseen. Kohde on loivasti etelälounaaseen viettävällä hiekkapohjaisella mäntykankaalla Suoperän tilasta noin 150 metriä itään. Noin 150 koilliseen on laaja hiekkakuoppa-alue, jonka eteläpuolitse kulkee itä-länsi –suuntainen Sompalantie (soratie). Sompalantieltä erkaneet etelään ajoura, joka on tehty suoraan hiekkapohjaiselle kankaalle. Tältä ajouralta löytyi kvartseja noin 30 metrin matkalta. Tiellä ei ollut merkkejä siitä, että sille olisi ajettu maa-ainesta. Tien molemmin puolin tehtiin yhteensä noin 15 lapion pistoa, mutta löytöjä näissä koepistoissa ei ollut.

Asuinpaikan tarkka rajaaminen on vaikeaa. Topografian avulla sen voi rajata etelässä suoalueeseen, mutta muissa ilmansuunnissa rajaaminen on hankalaa maaston tasaisuuden vuoksi. Rajaukseksi määriteltiin melko summittaisesti noin 60x250 metriä kokoinen alue. Asuinpaikan rajojen määrittäminen vaatii systemaattisen ja laajan koekuopituksen, johon ei inventoinnin yhteydessä ollut mahdollisuutta.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Löytöpaikan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

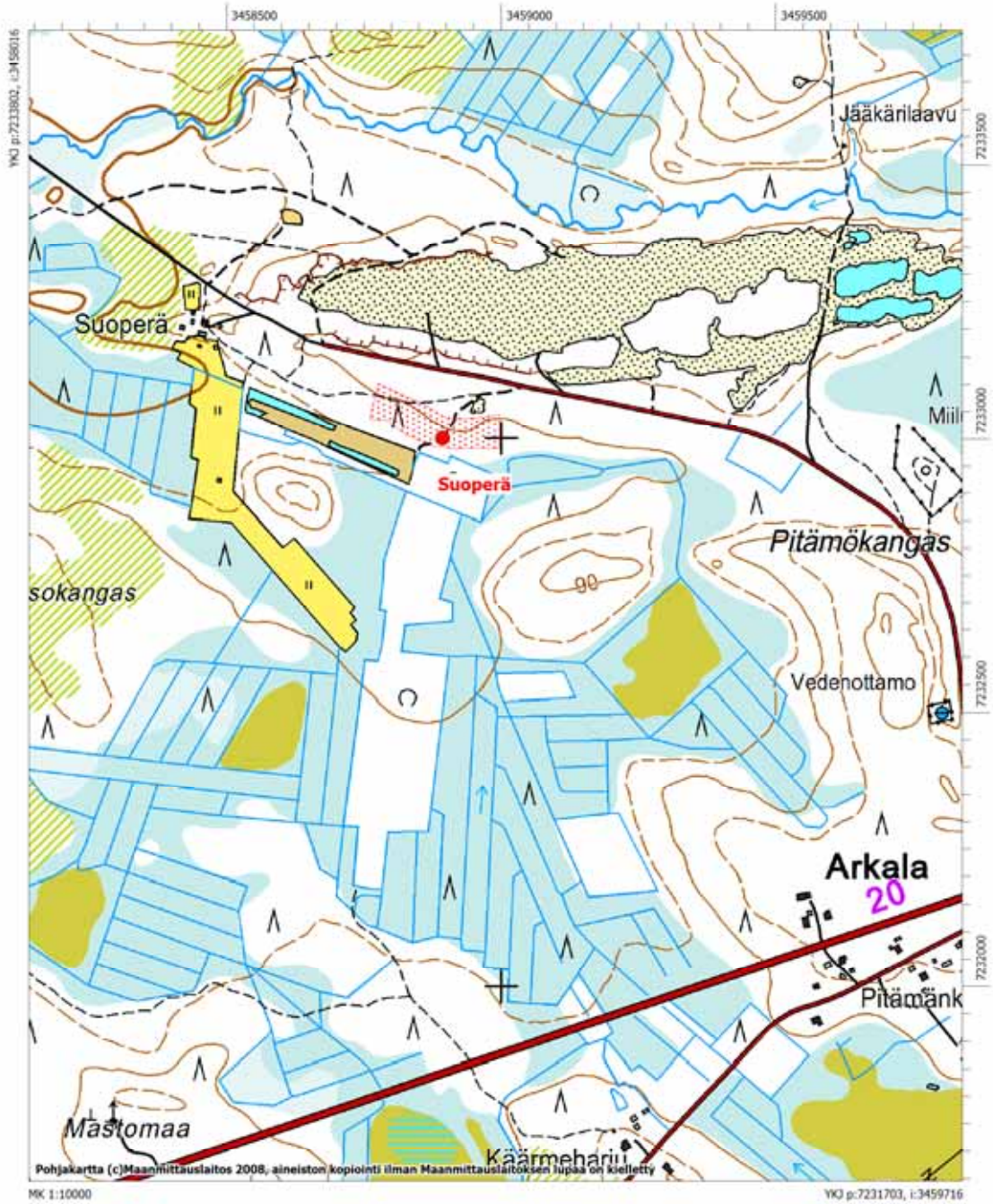

Suoperän löytöpaikka kuvattuna koillisesta (DG343:1)

Peruskarttaote (3511 11 SOMEROVAARA), mk 1:10000

Yliiiminki Suoperä
Kivikautinen asuinpaikka

Itäinen Juminkangas 1

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
MJtunnus: 1000013199
MJtyyppi: Asuinpaikat
Tyypin tarkenne:
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Kivikautinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0007-0153
 973-401-0007-0036

Peruskartta: Ylikiiminki
PKNumero: 3422 12

länsipään löytöalue
i: 3453983
p: 7214390
z: 67

itäpään löytöalue
i: 3454306
p: 7214380
z: 66

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 5 km länteen
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: KM 37712:1 – 5 (kvartsiytimiä ja –iskoksia, palanutta luuta)
Kuvat: DG349:1 – 2, f145601:1 – 2.

Kuvaus: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkonkylästä noin kuusi kilometriä länteen sijaitsevan Vesalan kylän kohdalta noin 1,4 km etelään. Noin 300 – 400 metriä asuinpaikan itä- ja pohjoispuolitse virtaa kapea Vepsänjoki, joka laskee noin 1,5 km pohjoisessa olevaan Kiiminkijokeen . Asuinpaikan kohdalla maasto on loivasti pohjoiseen viettävää hiekkapohjaista mäntykangasta, jolla kasvaa parikymmenvuotiasta männikköä. Juminkankaalla on suuri hiekkakuoppa, jonka pituus pohjois-etelä – suunnassa on 750 metriä ja kankaan kaakkoiskulmassa on toinen pienempi hiekkakuoppa.

Itäinen Juminkangas 1 on rajattu kahden löytöalueen perusteella. Länsipään löytöalueella kerättiin kvartsiä ja palanutta luuta hiekkakuopan pohjoisimman osan reunoista. Itäpäässä löytöjä poimittiin hiekkapohjaiseen kangasmaastoon kuluneesta tieurasta. Alueiden välille ja niiden molemmille puolille tehtiin koepistoja, mutta ne olivat löydöttömiä. Asuinpaikan rajausta tehtiin topografian perusteella löytöpaikkojen välille ja sopivaksi katsottu matka niiden itä- ja länsipuolelle. Pohjoisessa ja idässä asuinpaikka rajoittuu suoalueeseen

ennen Vepsänjokea. Länteen päin rajaaminen on vaikeaa koska maasto jatkuu samanlaisena vielä muutamia satoja metrejä rajatusta alueesta länteen. Pohjois – etelä –suunnassa alue rajattiin noin 100 metriä leveäksi.

Asuinpaikan luonteen, iän ja rajojen määrittäminen vaatii systemaattisen ja laajan koekuopituksen, johon ei inventoinnin yhteydessä ollut mahdollisuutta.

Mainittakoon, että aiemmin tunnetut kohteet Juminkangas 1 ja 2 ovat toisella Juminkankaalla, joka sijaitsee noin 3 km länsiluoteeseen. Vuoden 2008 inventoinnissa löytynyt Itäinen Juminkangas 2 taas sijaitsee Itäinen Juminkangas 1:stä vajaan kilometrin etelään.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Löytöalueiden gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Itäinen Juminkangas 1. Kivikautinen asuinpaikka. Kvartsi-iskoksia löytyi kuvassa näkyvän hiekkakuopan pohjoispäästä. Kuvattu lounaasta. (DG349:1)

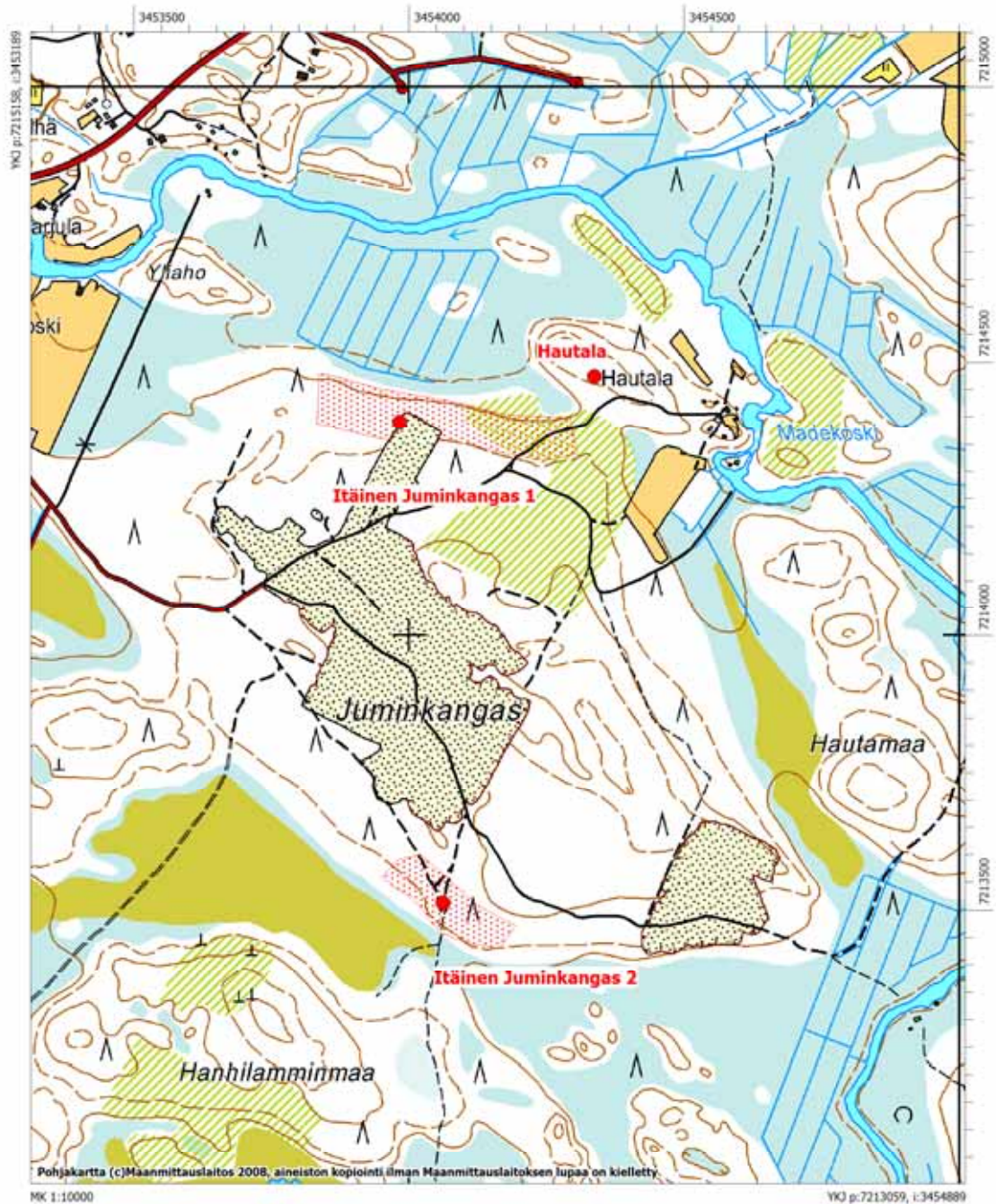

Itäinen Juminkangas 1. Kivikautinen asuinpaikka. Kvartsi-iskoksia löytyi tieuran molemmin puolin rikkoutuneesta maanpinnasta. Kuvattu lounaasta. (DG349:2)

Peruskarttaote (3222 12 YLIKIIMINKI), mk 1:10000

Ylikiiminki Itäinen Juminkangas 1 ja 2
Kivikautisia asuinpaikkoja

Ylikiiminki Hautala
Tervahauta

Itäinen Juminkangas 2

Laji: Kiinteä muinaisjäänös
MJtunnus: 1000013200
MJtyyppi: Asuinpaikat
Tyypin tarkenne:
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Kivikautinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0006-0016
 973-401-0007-0037

Peruskartta: Ylikiiminki
PKNumero: 3422 12
i: 3454062
p: 7213513
z: 68

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 5,2 km länsilounaaseen.
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: KM 37713 (kvartsi-iskoksia)
Kuvat: DG350:1

Kuvaus: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkonkylästä noin kuusi kilometriä länteen sijaitsevan Vesalan kylän kohdalta noin 2,2 km etelään. Noin 900 metriä asuinpaikan itäpuolella virtaa kapea Vepsänjoki. Maasto viettää loivasti etelään/lounaaseen ja hiekkapohjaisella kankaalla kasvaa harva männikkö. Pohjoisessa maisemaa hallitsee iso hiekkakuoppa, etelässä maaperä muuttuu soiseksi.

Kohteesta löytyi kaksi kvartsi-iskosta maahan kaivautuneesta ajourasta. Paikalle tehtiin muutamia koepistoja, mutta ne olivat löydöttömiä. Kohde on topografialtaan ja sijainniltaan kuitenkin niin hyvä, että se luokiteltiin asuinpaikaksi em. löytöjen perusteella. Asuinpaikan luonteen, iän ja rajojen määrittäminen vaatii systemaattisen ja laajan koekuopituksen, johon ei inventoinnin yhteydessä ollut mahdollisuutta. Asuinpaikan rajaus tehtiin lähinnä maaston perusteella ja se noudattelee suon laitaa, joka on muinaisuudessa ollut kapean salmen pohjoisranta. On mahdollista, että kohde on itään ja länteen päin laajempi kuin nykyinen rajaus.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Löytöpaikan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Itäinen Juminkangas 2. Kvartsi-iskoksia löytyi auton etupuolelta rikkoutuneesta maanpinnasta. Kuvattu etelästä. (DG350:1)

Mannisenaho

Laji: Kiinteä muinaisjännös
MJtunnus: 1000013202
MJtyyppi: Kivirakenteet
Tyypin tarkenne: Rakkakuopat
Lukumäärä: 4
Ajoitus: Esihistoriallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0039-0096

Peruskartta: Hannusperä
PKNumero: 3511 10

Rakkakuoppa 1

i: 3458983
p:7229452
z: 88

Rakkakuoppa 2

i: 3458992
p: 7229440
z: 88

Rakkakuoppa 3

i: 3459012
p:7229481
z: 85

Rakkakuoppa 4

i: 3459037
p:7229464
z: 88

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 14,2 km pohjoiseen.
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Kuvat: DG348:1

Kuvaus: Antti Huttunen Oulun yliopistosta ilmoitti Mannisenahon kaivannoista Museovirastolle (ilmoitus vastaanotettu 31.7.2007), paikka käytiin tarkastamassa vuoden 2008 inventoinnin yhteydessä.

Kohde sijaitsee Ylikiimingin pohjoisosassa, noin kilometrin Jolosjärven pohjoispuolella olevan Mannisenahon pohjoislaidalla. Oulu – Pudasjärvi maantie (nro 20), kulkee noin kaksi kilometriä kohteen pohjoispuolella. Kohteen tuntumaan johtaa Jousikankaalta kaakkoon johtava ajoura. Mannisenaho rajautuu eteläpuolitse kiemurtelevaan Hirviojaan, muilla ilmansuunnilla vastassa on suo.

Kohteessa on kaikkiaan neljä rakkakuoppaa. Maaperä on kivistä

moreenia, joka on Mannisenahon pohjoisrinteessä huuhtoutunut pirunpelloksi. Rinteen päälle on kuitenkin muodostunut maannos ja siellä kasvaa parikymmenvuotias männikkö.

Kolme kuopista sijaitsee rinteen päällä (kuopat 1,2 ja 4). Niiden halkaisija on pari metriä ja syvyys noin puoli metriä ja ne ovat sammaleen peitossa. Kuoppa 3 sijaitsee pohjoisrinteen rakassa. Se on leveydeltään noin metrin ja syvyydeltään noin 30 cm. Rakenne vaikuttaisi olevan ennemminkin rakkaan tehty pyöreä valli, jonka leveys on noin puoli metriä ja vallin sisäpuolen kiveystä on käytetty vallin kasaamiseen.

Muinisjäännösalueeksi määriteltiin rakkakuopat ja niiden välinen alue hieman laajennettuna.

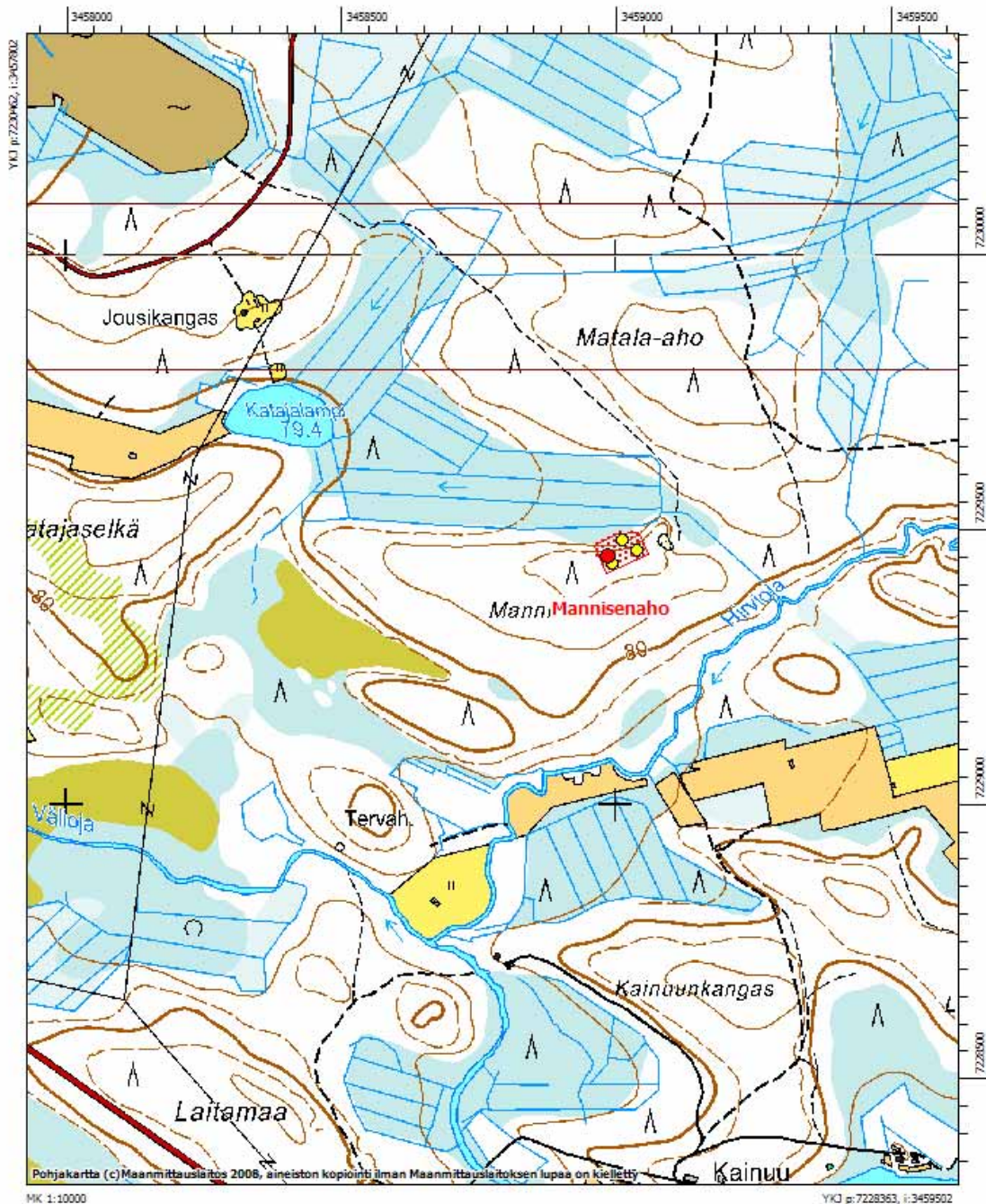
Rauhoitusluokka: 2
Luokitusehdotus:
Koordinaattiselite: Kuoppien gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Mannisenaho. Pieni rakkakuoppa, kuvattuna pohjoisesta. (DG348:1)

Peruskarttaote (3511 10 HANNUSPERÄ), mk 1:10000

Yliiminki Mannisenaho
Rakkakuoppia

Jolosmaa

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
MJtunnus: 1000013203
MJtyyppi: Työ- ja valmistuspaikat
Tyyppin tarkenne: Keittokuopat
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Esihistoriallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0027-0040

Peruskartta: Joloskylä

PKNumero: 3513 01
i: 3460717
p: 7225786
z: 82

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta noin 11 km pohjoiseen
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Kuvat: DG345:1 – 2

Kuvaus: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkonkylästä pohjoiseen vievän tien nro 8341 länsipuolella noin 500 metriä ennen oikealle Joloskylään kääntyvää risteystä. Tieltä on noin 30 metriä keittokuopalle. Maasto on länteen viettävää mäntykangasta, maaperä on hiekkaista moreenia. Maaperä muuttuu soiseksi muutaman kymmenen metriä kohteen länsipuolella ja jatkuu sellaisena noin 400 metriä länteen olevalle Loukkojärvelle.

Kuoppa on halkaisijaltaan noin kaksi metriä ja syvyydeltään reilut puoli metriä. Kuoppaa ympäröi matala valli, jossa näkyy kaksoismaannos. Päällimmäinen kerros, jonka syvyys on noin 30 cm, on punertavaksi palanutta hiekkaa, sen alla on vanhan turpeen raja. Kuopassa on myös palanutta kiveä. Kuoppa tulkittiin keittokuopaksi.

Muinaisjäännökseksi rajattiin vain kuoppa ja sen lähiympäristö muutaman metrin säteellä. Kuoppaa ympäröivälle kankaalle tehtiin koepistoja, mutta ne olivat löydöttömiä.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Kuopan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

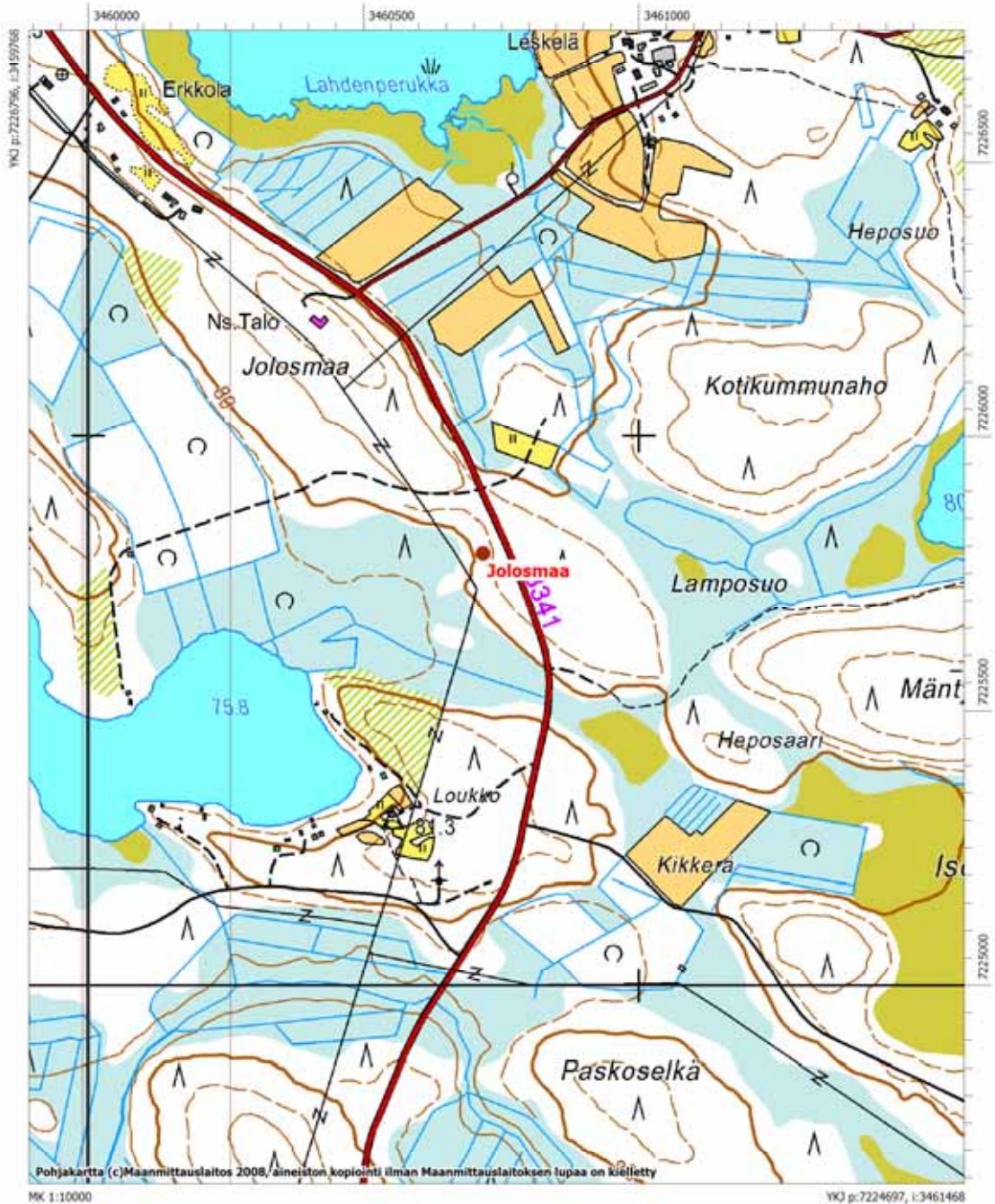
Jolosmaa. Mahdollinen keittokuoppa, kuvattuna pohjoisesta. (DG341:1)

Jolosmaa. Punaiseksi palanutta hiekkaa kuopan reunaan tehdyssä koepistossa. (DG341:2)

Peruskarttaote (3513 01 JOLOSKYLÄ), mk 1:10000

Yliiiminki Jolosmaa
Keittokuoppa

Peurakangas

Laji: Kiinteä muinaisjäänös
MJtunnus: 1000013207
MJtyyppi: Kivirakenteet
Tyypin tarkenne: Rakkakuopat
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Esihistoriallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Oulunsuu
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-407-0046-0045

Peruskartta: Ala-Vuotto
PKNumero: 3424 06
i: 3476308
p: 7214302
z: 96

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 17,2 km itään
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Kuvat: -

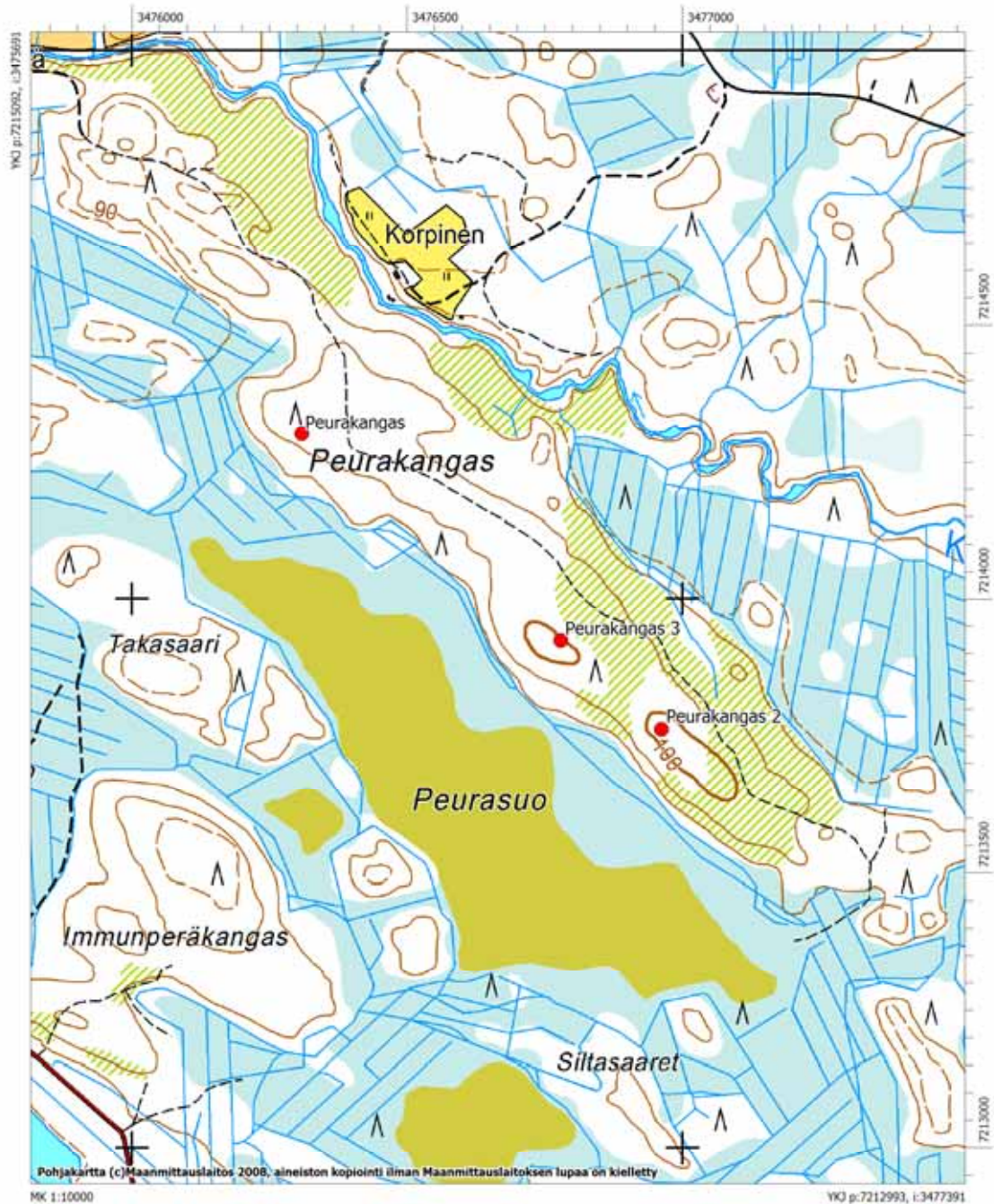
Kuvaus: Peurakankaalta löytyi kolme rakkakuoppaa, jotka sijaitsevat niin kaukana toisistaan, että jokainen niistä on oma muinaisjäänöskohteensa. Peurakangas sijaitsee Ylikiimingin itäosassa, Ala-Vuoton kylästä pari kilometriä pohjoiskoilliseen. Ensimmäinen rakkakuoppa kohteista sijaitsee Peurakankaan länsilaidalla. Kiiminkijoki virtaa 900 metriä kohteesta länteen. Alue on kivikkoista kangasmaastoa, jolla kasvaa noin 30-vuotias männikkö.

Rakkakuoppa on halkaisijaltaan noin kaksi metriä ja syvyys noin puoli metriä. Kuoppa on sammalen peitossa. Muinaisjäänös rajattiin muutaman metrin säteellä kuopasta.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Rakkakuopan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Peruskarttaote (3424 06 ALA-VUOTTO), mk 1:10000

Peurakangas, Peurakangas 2 ja Peurakangas 3
Rakkakuoppia

Peurakangas 2

Laji: Kiinteä muinaisjäänös
MJtunnus: 1000013208
MJtyyppi: Kivirakenteet
Tyypin tarkenne: Rakkakuopat
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Esihistoriallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Oulunsuu
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-407-0046-0046

Peruskartta: Ala-Vuotto
PKNumero: 3424 06
i: 3476962
p: 7213763
z: 100

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 18 km itään.
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Kuvat: DG352:1

Kuvaus: Kohde sijaitsee Ylikiimingin itäosassa, Ala-Vuoton kylästä 2,2 km koilliseen, kaakko-luoteis suuntaisen Peurakankaan keskiharjanteen päällä. Kiiminkijoki virtaa 1,3 km kohteesta länteen. Alue on kivikkoista kangasmaastoa, jolla kasvaa noin 30-vuotias männikkö.

Rakkakuoppa on halkaisijaltaan noin kolme metriä ja sen syvyys on noin metri. Kuoppa on sammalen peitossa. Muinaisjäänöksen aluerajaus käsittää kuopan ja sen ympäristön muutaman metrin säteellä.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Rakkakuopan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Peurakangas 2. Rakkakuoppa kuvattuna idästä. (DG352:1)

Peurakangas 3

Laji: Kiinteä muinaisjäänös
MJtunnus: 1000013209
MJtyyppi: Kivirakenteet
Tyypin tarkenne: Rakkakuopat
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Esihistoriallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Oulunsuu
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-407-0046-0045

Peruskartta: Ala-Vuotto
PKNumero: 3424 06
i: 3476779
p: 7213924
z: 100

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 17,7 km itään
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Kuvat:

Kuvaus: Peurakangas 3 sijaitsee kankaan korkeimman kohdan tuntumassa, hieman itään päin viettävällä rinteellä. Kiiminkijoki virtaa 1,2 km kohteesta länteen. Alue on kivikkoista kangasmaastoa, jolla kasvaa noin 30-vuotias männikkö.

Rakkakuopan halkaisija on noin metri ja se on melko matala. Kuoppa on tehty rakkakivikkoon.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Rakkakuopan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Pitkäkoski

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
MJtunnus: 1000013210
MJtyyppi: Työ- ja valmistuspaikat
Tyyppin tarkenne: Keittokuopat
Lukumäärä: 3
Ajoitus: Esihistoriallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0015-0047

Peruskartta: Joloskylä
PKNumero: 3513 01
i: 3468167
p: 7221751
z:

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 11,4 km koilliseen
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Kuvat: DG353:1

Kuvaus: Kohde sijaitsee Pitkäköskenkankaan pohjoisosassa parisataa metriä Nuorittajoen Pitkäköskesta etelään. Tie numero 8361 kulkee noin 400 metriä kohteen eteläpuolitse. Alue kasvaa nuorta metsää, pääasiassa mäntyä, maaperä on kivistä moreenia.

Kolme keittokuoppaa ovat halkaisijaltaan noin 1 – 1.5 metriä ja ne sijaitsevat muutaman metrin etäisyydellä toisistaan. Kuopissa oli palaneita kiviä ja jonkin verran hiiltä, jonka perusteella ne on määriteltä keittokuopiksi. Kuoppien ympäristöön tehdyistä lapionpistoista ei tullut löytöjä. Muinaisjäännösalueeksi määriteltiin kuopat ja niiden lähiympäristö.

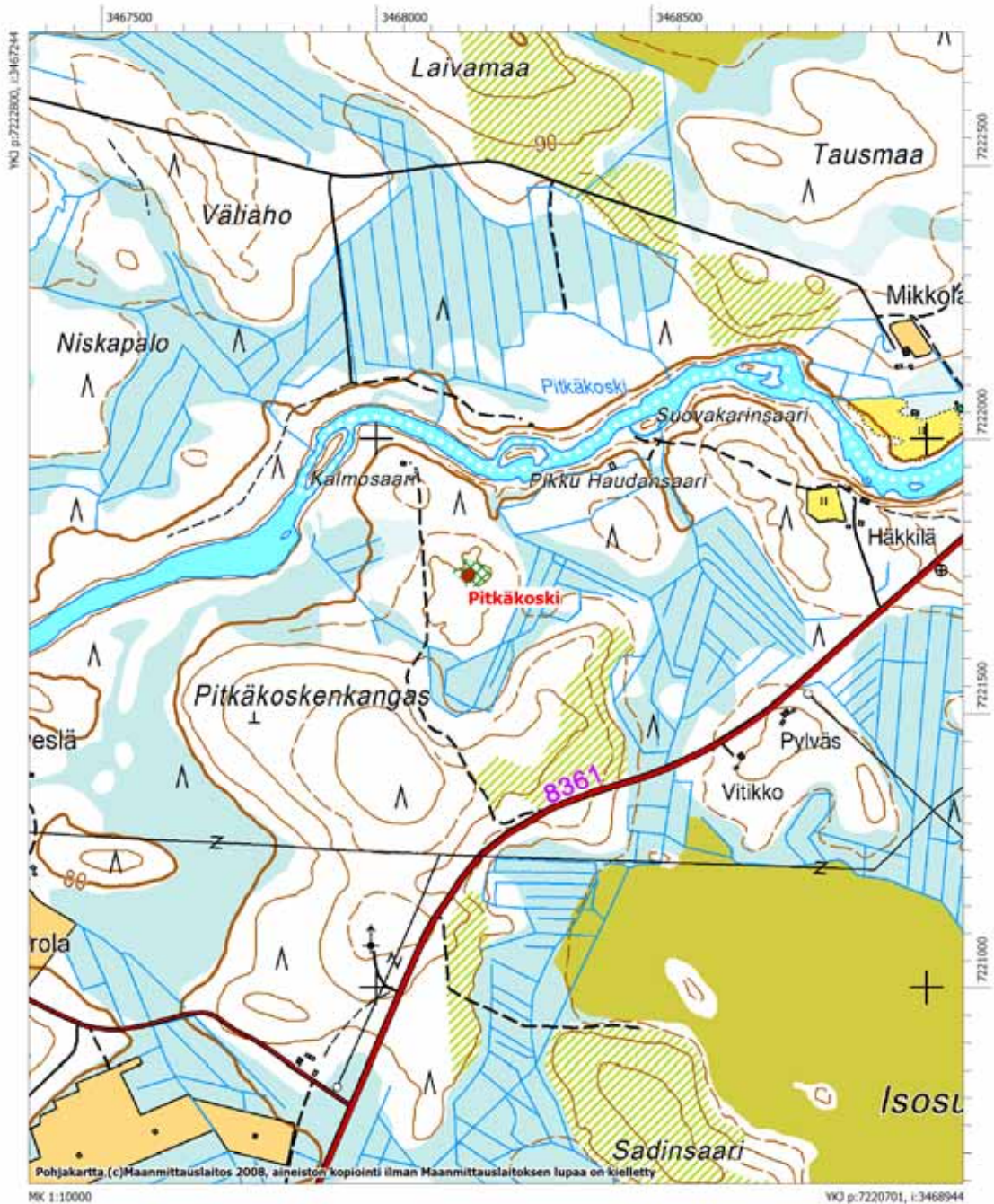
Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Yhden keittokuopan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Pitkääkoski. Kuoppa kuvattuna pohjoisesta. (DG353:1)

Peruskarttaote (3513 01 JOLOSKYLÄ), mk 1:10000

Yliiiminki Pitkäkосki
Keittokuoppia

Hautala

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
MJtunnus: 1000013211
MJtyyppi: Työ- ja valmistuspaikat
Tyypin tarkenne: Tervahauta
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Historiallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0115-0000

Peruskartta: Ylikiiminki
PKNumero: 3422 12

i: 3454337
p: 7214474
z: 68

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 4,7 km länteen.

Aiemmat tutkimukset: -

Aiemmat löydöt: -

Inventointilöydöt: -

Kuvat: DG347:1-2

Kuvaus: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkonkylästä noin kuusi kilometriä länteen sijaitsevan Vesalan kylän kohdalta noin 1,3 km etelään. 200 – 300 metriä kohteen itä- ja pohjoispuolitse virtaa kapea Vepsänjoki, joka laskee noin 1,5 km pohjoisessa olevaan Kiiminkijokeen. Parisataa metriä tervahaudan itäpuolella on Madetkosken tilan rakennukset. Maasto on moreenipohjaista mäntykangasta.

Tervahauta on halkaisijaltaan noin 10 metriä mitattuna vallin päältä vallin päälle. Haudan syvyys on noin metri. Hauta on kauniisti sammaloitunut. Haudan pohjoispäässä on lähes 1,5 metriä korkea kivivalli, halssin kohta. Vallin alareunassa olleen halssin puisesta kourusta on vielä jäänteitä jäljellä.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Tervahaudan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Hautala. Tervahauta kuvattuna pohjoisesta. (DG347:1)

Hautala. Tervahaudan halssin kohta on kasattu kivistä. Kuvattu pohjoisesta. (DG347:2)

Rajala

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
MJtunnus: 1000013212
MJtyyppi: Työ- ja valmistuspaikat
Tyypin tarkenne: Tervahauta
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Historiallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0097-0001

Peruskartta: Häikiönniemi
PKNumero: 3513 02
i: 3466194
p: 7233357
z: 123

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 19,6 km koilliseen
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Kuvat: DG351:1

Kuvaus: Kohde sijaitsee Ylikiimingin pohjoisosassa Oulu-Kuusamo tiestä (nro 22) 550 etelään ja noin 100 Rajalantien pohjoispuolella. Rajalan tilan rakennukset ovat tervahaudan kohdalla tien toisella puolella. Alue on hiekkapohjaista mäntykangasta, haudan itä puolella on pieni suolämpäre.

 Tervahauta on halkaisijaltaan noin 10 metriä, syvyyttä sillä on vajaa metri. Halssi on sijainnut haudan itäreunassa.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Tervahaudan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

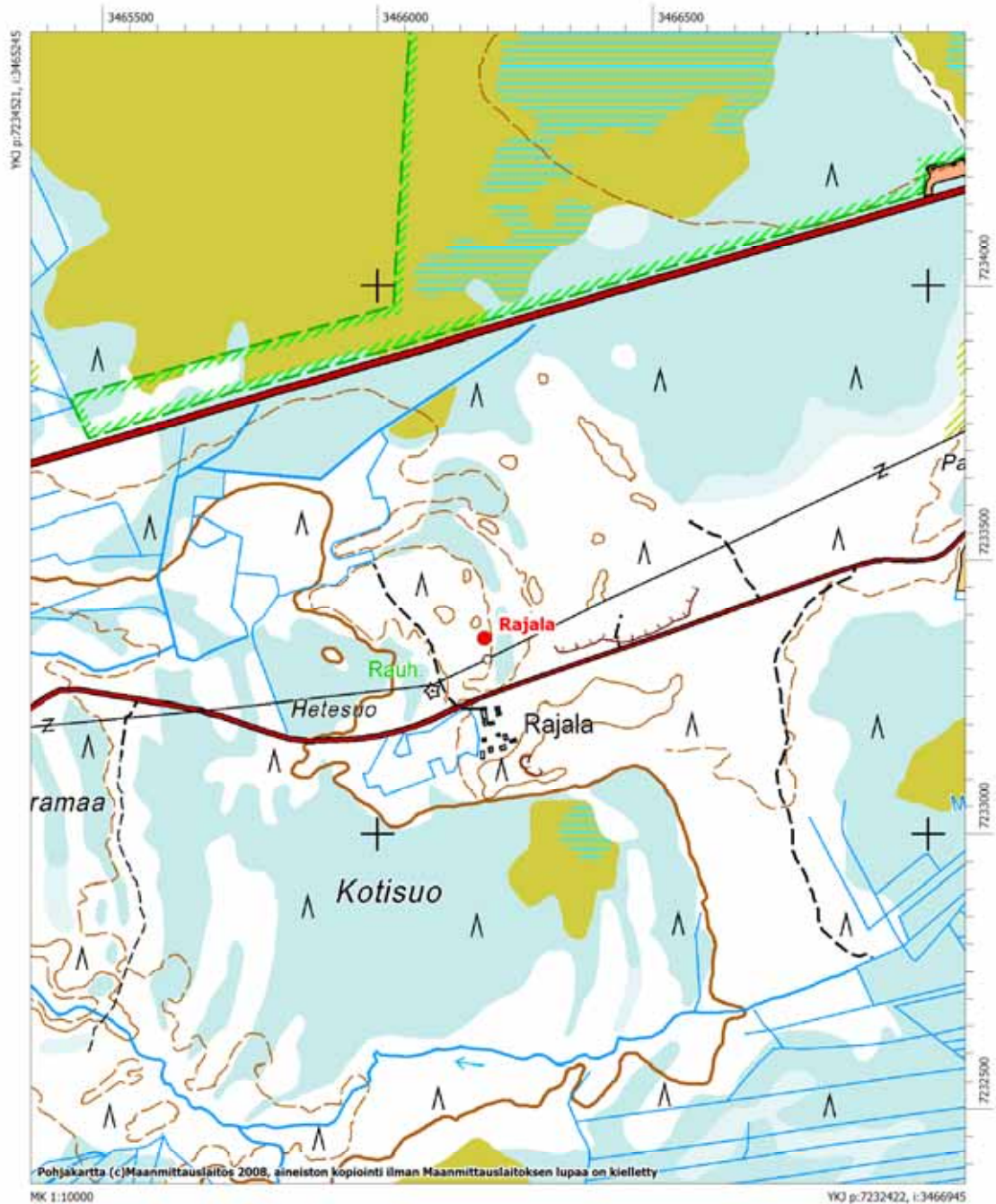

Ylikiminki, Rajala. Tervahauta kuvattuna lännestä. (DG351:1)

Peruskarttaote (3513 02 Häikiönniemi), mk 1:10000

Yliiiminki Rajala
Tervahauta

Koskenmaa

Laji: Kiinteä muinaisjäänös
MJtunnus: 1000013213
MJtyyppi: Työ- ja valmistuspaikat
Tyypin tarkenne: Tervahauta
Lukumäärä: 1
Ajoitus: Historiallinen

Kunta: Ylikiiminki
Kylä: Ylikiiminki
Tila:
Omistaja:
Osoite:
Kiinteistötunnus: 973-401-0012-0108

Peruskartta: Joloskylä
PKNumero: 3513 01
i: 3461601
p: 7226919
z: 80

Etäisyystieto: Kohde sijaitsee Ylikiimingin kirkosta 12,1 km pohjoiseen.
Aiemmat tutkimukset: -
Aiemmat löydöt: -
Inventointilöydöt: -
Kuvat: -

Kuvaus: Kohde sijaitsee Ylikiimingin Joloskylässä, Jolosjärvestä noin 700 metriä itään, Koskenmaa nimisellä kankaalla sen lounaislaidalla. Maasto on moreenipohjaista mäntykangasta.

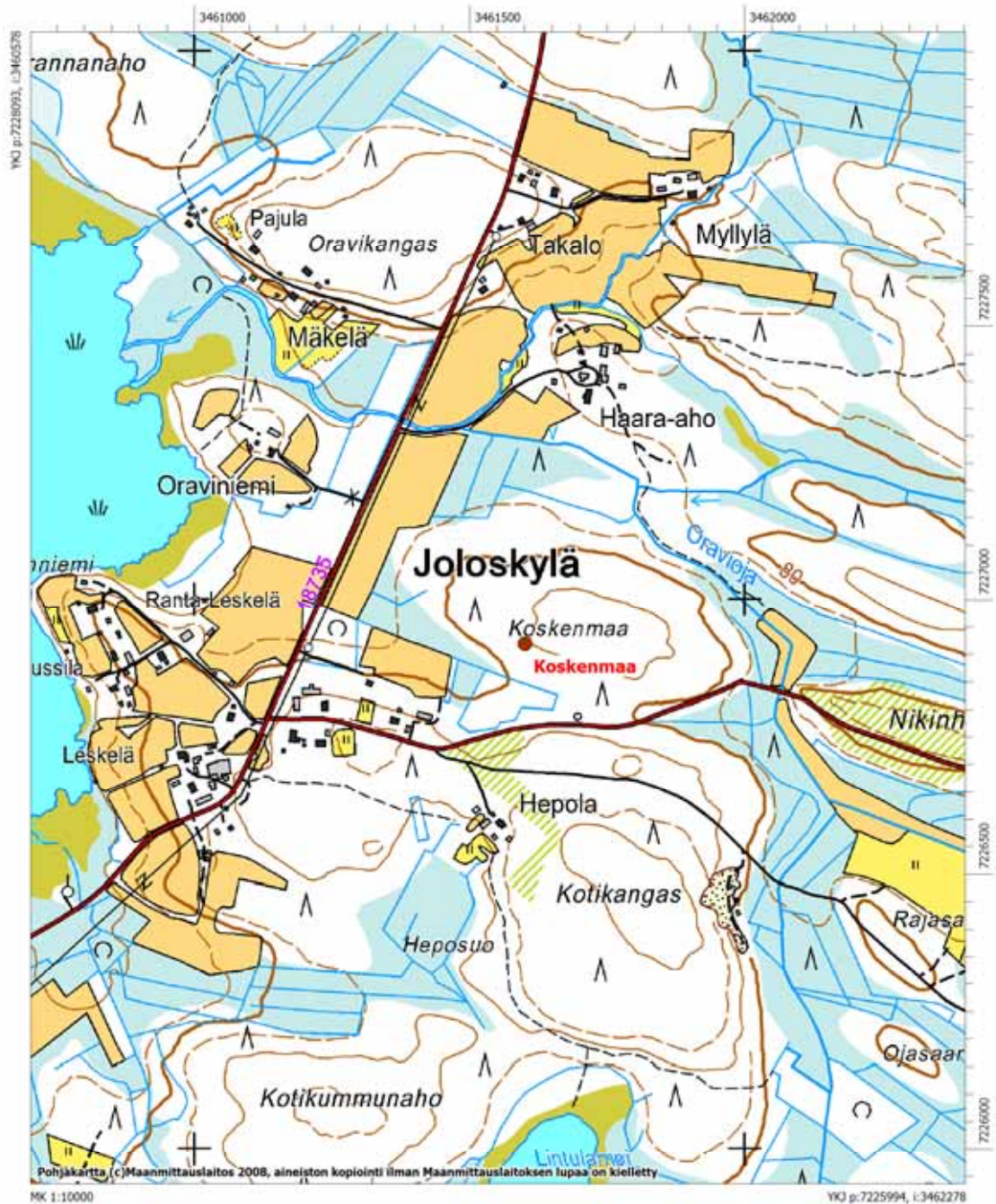
Tervahaudan halkaisija on noin 10 metriä vallilta vallille ja sen syvyys on noin metri. Halssi on etelälaidassa ja sen kohta vallista on kasattu kivistä.

Tervahauta on ns. vainokiven vieressä. Vainokivi on pystytetty Lesken-Paavon surman muistoksi, vainolaiset surmasivat hänet tällä paikalla isonvihan aikana.

Rauhoitusluokka: 2
Koordinaattiselite: Tervahaudan gps-koordinaatit
Karttaotteet: Peruskarttaote

Peruskarttaote (3513 01 JOLOSMAA), mk 1:10000

Yliiiminki Koskenmaa
Tervahauta

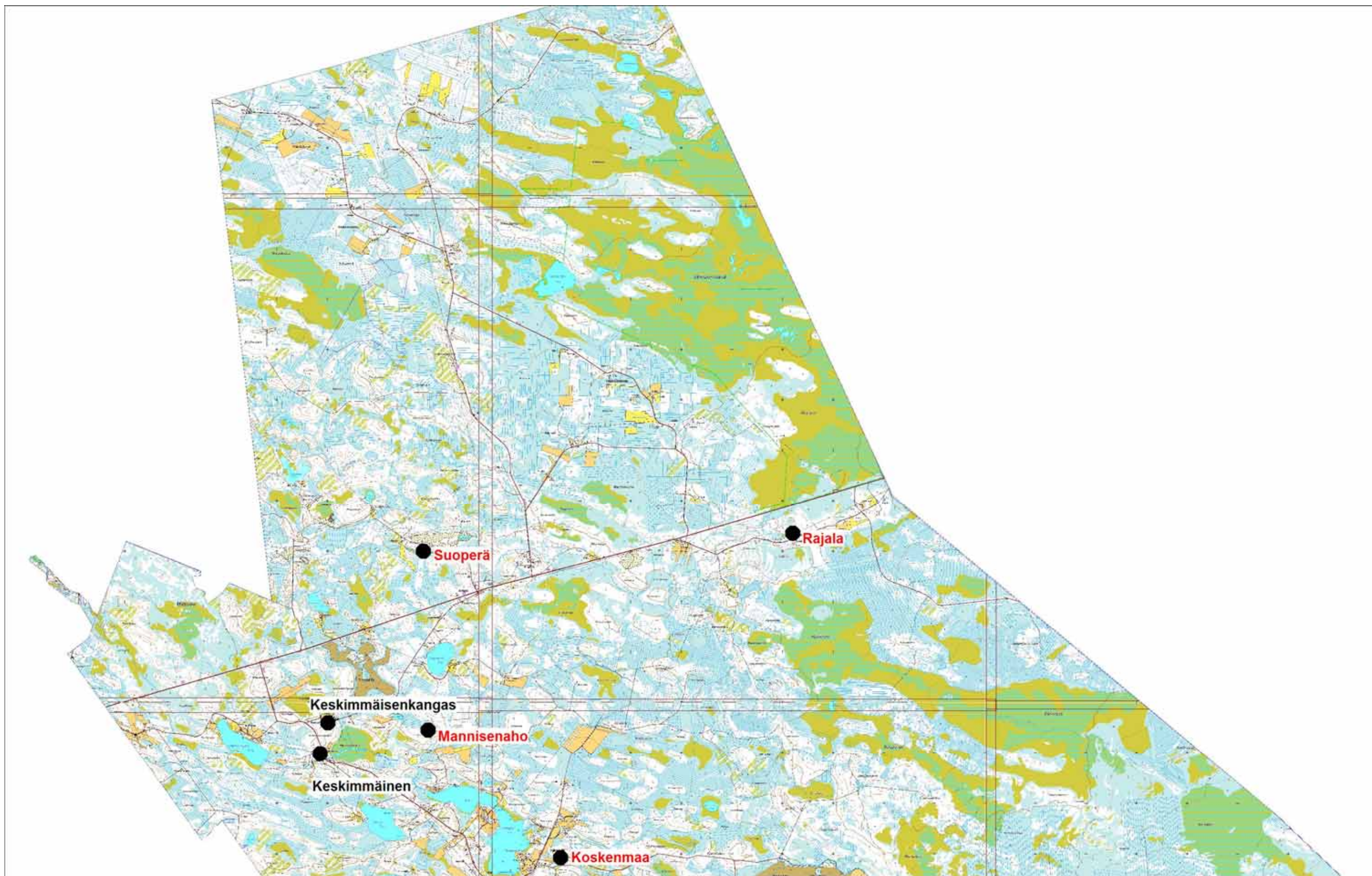
Kuvaluettelo

Mustavalkonegatiivit

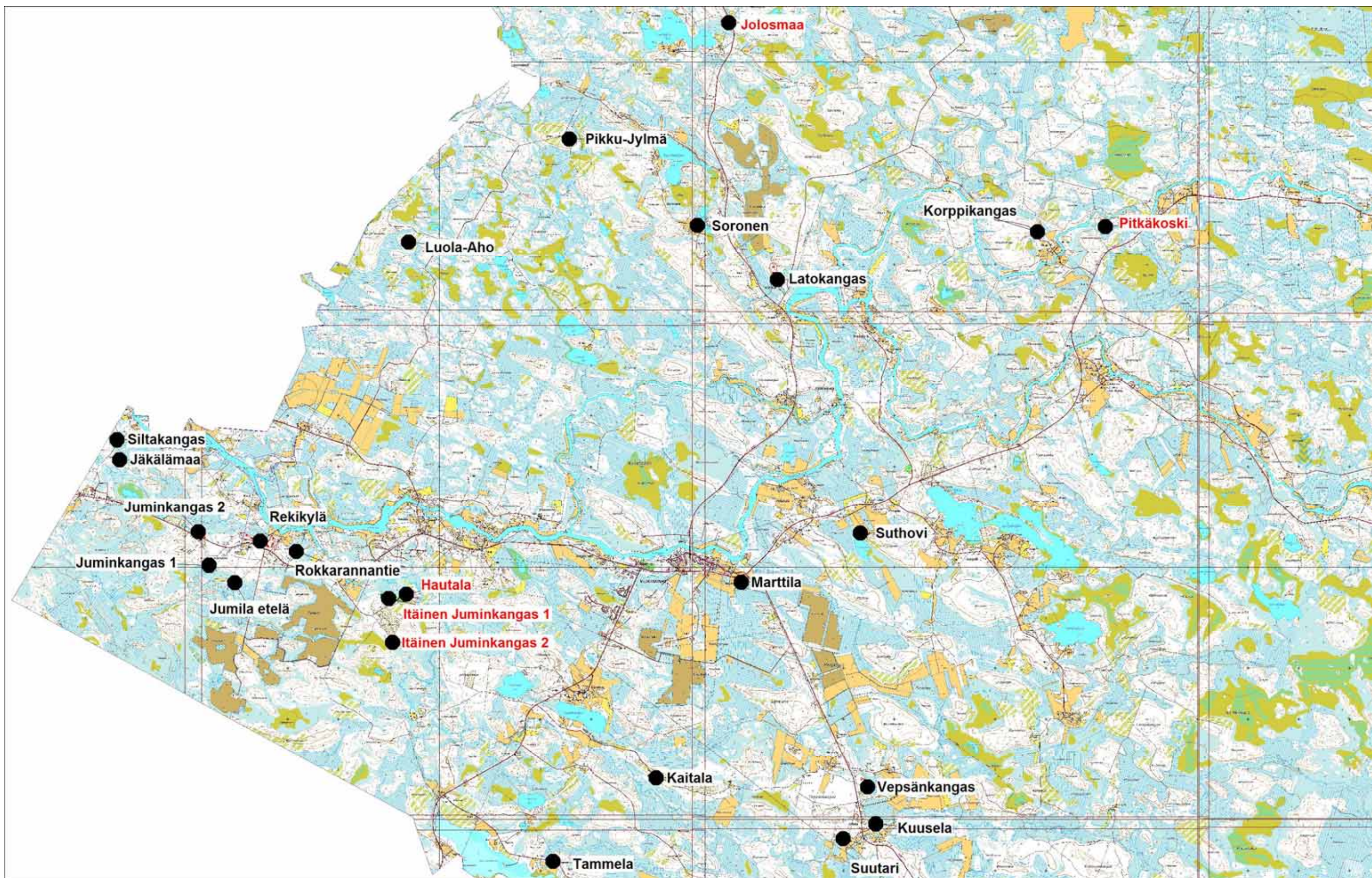
- f145601:1 Itäinen Juminkangas 1. Kivikautinen asuinpaikka. Kvartsi-iskoksia löytyi kuvassa näkyvän hiekkakuopan pohjoispäästä. Kuvattu lounaasta.
- f145601:2 Itäinen Juminkangas 1. Kivikautinen asuinpaikka. Kvartsi-iskoksia löytyi tieuran molemmin puolin rikkoutuneesta maanpinnasta. Kuvattu etelästä
- f145602:1 Hautala. Tervahaudan halssin kohta on kasattu kivistä. Kuvattu pohjoisesta.

Digikuvat

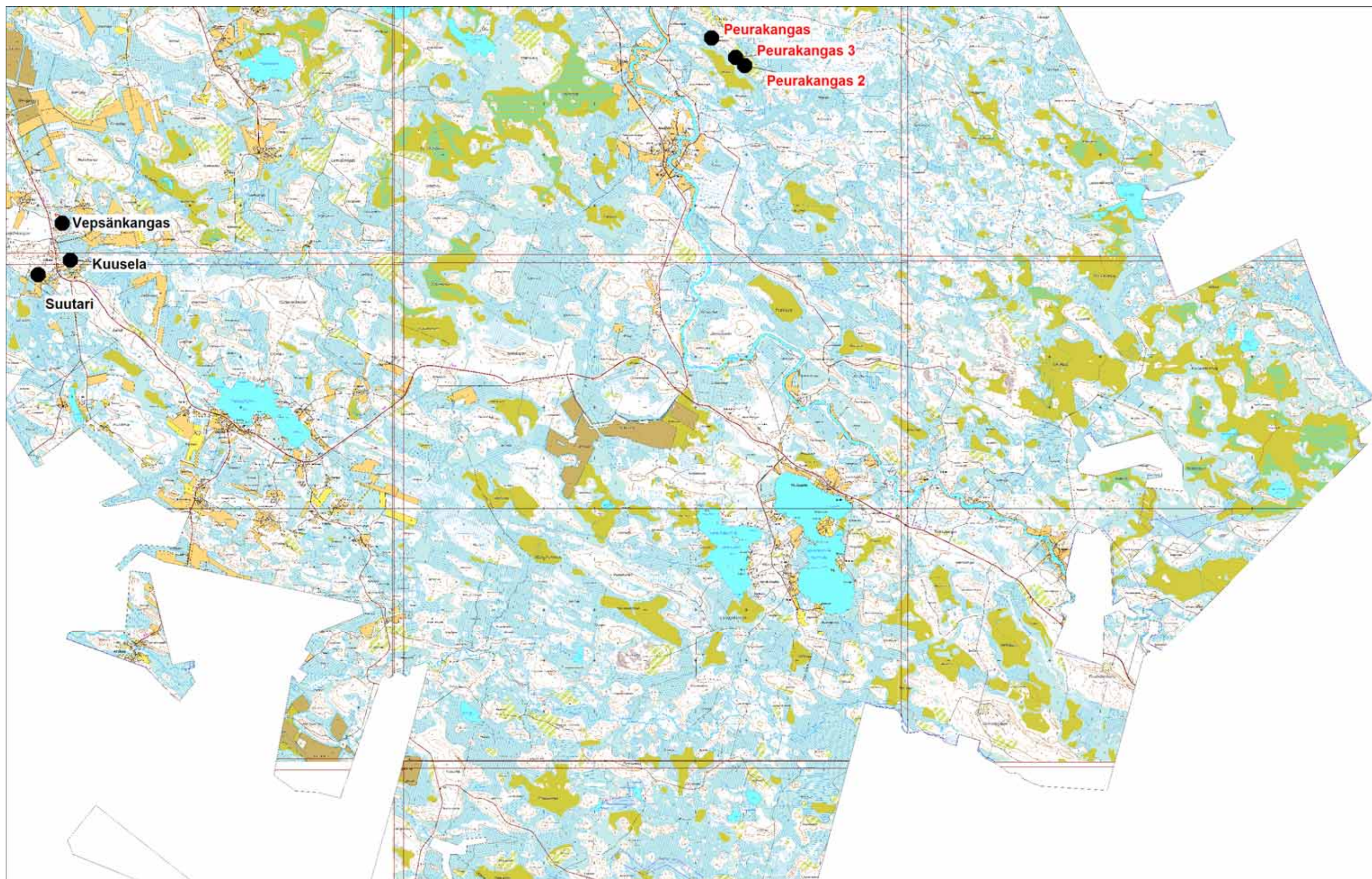
- DG343:1 Ylikiiminki, Suoperän löytöpaikka, kuvattuna koillisesta
- DG341:1 Ylikiiminki, Jolosmaa. Mahdollinen keittokuoppa, kuvattuna pohjoisesta.
- DG341:2 Ylikiiminki, Jolosmaa. Punaiseksi palanutta hiekkaa kuopan reunaan tehdyssä koepistossa.
- DG347:1 Ylikiiminki, Hautala. Tervahauta kuvattuna pohjoisesta.
- DG347:2 Ylikiiminki, Hautala. Tervahaudan halssin kohta on kasattu kivistä. Kuvattu pohjoisesta.
- DG348:1 Ylikiiminki, Mannisenaho. Pieni rakkakuoppa, kuvattuna pohjoisesta.
- DG349:1 Ylikiiminki, Itäinen Juminkangas 1. Kivikautinen asuinpaikka. Kvartsi-iskoksia löytyi kuvassa näkyvän hiekkakuopan pohjoispäästä. Kuvattu lounaasta.
- DG349:2 Ylikiiminki, Itäinen Juminkangas 1. Kivikautinen asuinpaikka. Kvartsi-iskoksia löytyi tieuran molemmin puolin rikkoutuneesta maanpinnasta. Kuvattu lounaasta.
- DG350:1 Ylikiiminki Itäinen Juminkangas 2. Kvartsi-iskoksia löytyi auton etupuolelta rikkoutuneesta maanpinnasta. Kuvattu etelästä.
- DG351:1 Ylikiiminki, Rajala. Tervahauta kuvattuna lännestä.
- DG352:1 Ylikiiminki, Peurakangas 2. Rakkakuoppa kuvattuna idästä.
- DG353:1 Ylikiiminki, Pitkäkoski. Kuoppa kuvattuna pohjoisesta.

Ylikiiminki, etelä- ja itäosan kohteet, vuoden 2008 inventoinnissa löytyneet kohteet punaisella (ei mittakaavassa)

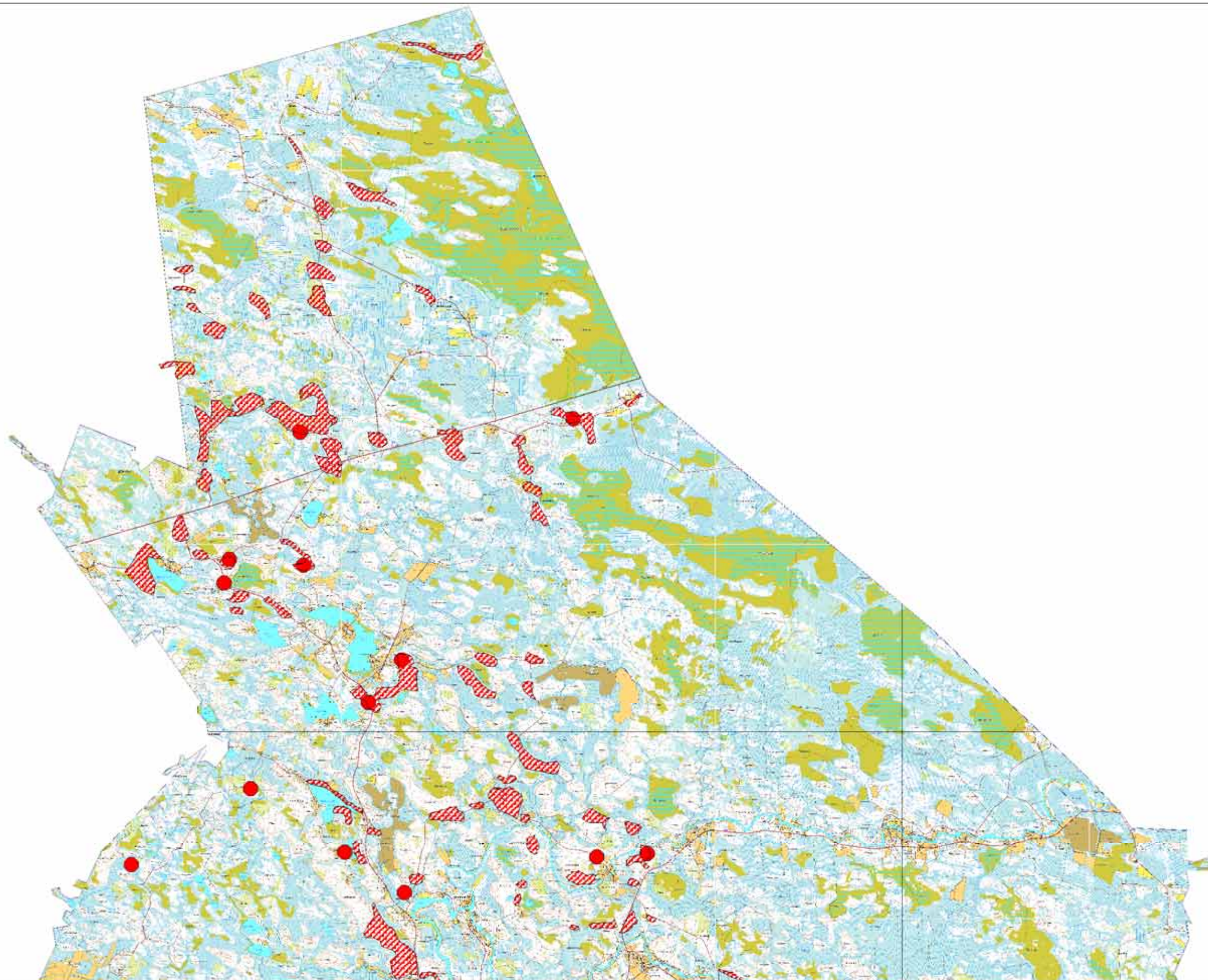

Yliiiminki, länsiosan kohteet, vuoden 2008 inventoinnissa löytyneet kohteet punaisella (ei mittakaavassa)

Ylikiiminki, etelä- ja itäosan kohteet, vuoden 2008 inventoinnissa löytyneet kohteet punaisella (ei mittakaavassa)

Inventoidut alueet, Ylikiimingin pohjoisosa (ei mittakaavassa)

Inventoidut alueet, Ylikiimingin eteläosa (ei mittakaavassa)